

UTRIKES

Iraks sista kristna ropar på hjälp

UTRENSNING. Kristendomen på nordöstra Iraks slätter är uråldrig. Efter att terrorgruppen IS erövrade ett eget kalifat pågår en etnisk-religiös rensning, som tömt byar och fördrivit hela församlingar. Från irakiska Kurdistan ropar de sista kristna nu på hjälp.

TEXT: JOAKIM MEDIN FOTO: THORKIL ROTHE

ALQOSHS OFFENTLIGA SKOLA står det ovanför entrén. Ännu är det sommarlov och tomt på elever, men inifrån byggnaden hörs svaga röster. På innergården som steks i 44 grader finns två korridorer med klassrum. Här sover några av de sista kristna att ha lämnat Mosul, Iraks näst största stad, vid en desperat evakuering i slutet av juli.

– Vi är flyktingar, och har förlorat allt. Nu bor vi två familjer i det här lilla rummet. Föreställ dig en sådan situation i Sverige, säger småbarnspappan Abu Karam.

Ett femtiotal familjer har anlant till den assyriska, kristna byn Alqosh på Nineveslätten. Privathem, kyrkor och nu grundskolan har blivit fullbelagda. Likadant är det i närliggande byar. I juni erövrade den fundamen-

talistiska gruppen ISIS, numera Islamiska Staten (IS), stora landområden i Irak. Ett eget kalifat har utropats, hårdföra sharialagar införts och religiösa minoriteter drivits på flykt. Dråpslaget i Mosul kom den 18 juli när IS deklarerade att dess kristna invånare skulle tvingas konvertera till islam, betala en stor skatt för icke-muslimer, eller dödas. Ett dygn senare hade stadens 1600-åriga kristna närvaro i princip upphört.

– Kristendomen är slut, det finns ingenting kvar! ropar Hazeem Mickone, en pensionerad revisor som flytt med sin diabetessjuka dotter.

Kristendomen är slut, det finns ingenting kvar!

Båda familjerna berättar samma historia om de sista dagarna. Rån vid IS-vägsräddningar, bortförda människor, förbjudna gudstjänster och kristna hus utmarkerade med sprayfärg. Kalifatet krävde mer och mer pengar för att de skulle få stanna.

Utöver halshuggningar, korsfästelser och andra dåd som IS spridit bilder av på Internet har det också rapporterats att krigare ingår tvångsäktenskap med kvinnor. Det kan Abu Karams hustru intyga, och de kände själva en stark oro.

– Små flickor som ibland varit bara åtta, nio år. Men bara äk-

Hazeem Mickone.

tenskap för en timme – för att kunna ta dem till en säng. Förstår du vad jag menar?

Hon håller hårt om sin dotter Noor, 10. Bredvid står femåriga Karam, som i sin tur blev fasthållen av IS-krigare på vägen ut från Mosul. Familjen fick ge dem sina sista kontanter och smycken för att få honom tillbaka.

ABU KARAM SÄGER att det aldrig går att återvända hem igen. Krigsfronten mot IS är bara fyra mil bort, och han vill ta sin familj långt härifrån. Det finns en kusin i Stockholm, och deras äldsta kan alltid hjälpa dem med språket.

– My name is Noor!

Hon ler för första gången, med hela ansiktet. Hemma i Mosul gick hon i kristen privatskola för att få en god utbildning. Om mindre än en månad börjar höstterminen. Men just nu medför det bara en stor olycka.

– Vart ska vi ta vägen då? Vi måste lämna klassrummet, och ingen i min familj har något hus vi kan bo i, säger Abu Karam.

Noor Karam.

Ytterligare fyra mil bort från Islamiska Staten ringer tunga klockor ovanför våra huvuden några dagar senare. Hundratals människor slår sig ner bland bänkraderna, kvinnor på de diagonala och män på de vertikala. Ärkebiskop Bashar Warda tar plats framför altaret och hälsar alla välkomna till dagens gudstjänst: gamla församlingsmedlemmar som nyanlända systrar och bröder.

Hit till den kaldeisk-katolska Sankt Josefkyrkan i Ankawa, precis utanför irakiska Kurdistans huvudstad Erbil, har hundratals kristna familjer kommit sedan i juni. Kyrkan har slagit upp dörrarna och ett tjugotal mottagningsplatser upprättats. En välgörenhetskommitté arbetar med hjälpprogram för flyktingarna. Efter den religiösa rensningen i Mosul har ytterligare 30 familjer anlant, och åtskilliga av dem är här i kväll. Men de vill absolut inte prata om sina upplevelser och tankar.

– De är väldigt rädda och vill inte synas. Så är det rent generellt, det finns

Bashar Warda.

Många kristna på flykt har tagit sig till trosfränder och församlingar i Ankawa, irakiska Kurdistan, som av många betraktas som en av de sista trygga platserna.

Lille Karam, fem år, undkom fångenskap hos Islamiska Statens krigare sedan resten av familjen överlämnat sina sista värdesaker.

I restaurangen Pilgrimen packas dagens middag ihop, som ska köras iväg till flyktingar i en kyrka. Ankawas invånare har bildat gräsrotsinitiativ för att hjälpa trosfränder i nöd.

FAKTA

Irak har lång kristen historia

◆ Kristendom har funnits i Irak sedan det första århundradet e Kr och bärs traditionellt upp av folkgruppen assyrier. De kristna samlas i flera katolska, ortodoxa och protestantiska kyrkor, där de katolska kaldéerna är störst. Sedan Gulfkriget 1991 har cirka en miljon assyrier lämnat Irak, tiotusentals för Sverige där stora församlingar finns i bland annat Eskilstuna och Södertälje. I dag återstår cirka 400 000 kristna, varav nära hälften på eller nära Nineveslätten i nordost. Sedan den fundamentalistiska Islamiska Staten (IS) erövrade stora landområden i Irak i juni har över 600 000 människor satts

på flykt. IS har gjort de kristna minoriteterna till legitima mål, förstört helgedomar och bränt ner uråldriga kyrkor. Den 24 juli sprängdes den förmodade gravplatsen för profeten Jona, tillsammans med vad som sades vara en tand från valfiskens som svalde honom.

en utbredd skräck på grund av vad IS visat att de kan göra med folk. Det är en del av deras strategi, säger Bashar Warda efter gudstjänstens slut.

VI STÅR UTE på den muromgärdade gårdsplatan, och kyrkan som tornar upp sig ovanför oss är fortliknande. I dessa dagar är det bra om den ser ut att erbjuda särskilt mycket skydd.

Många av de som kommit hit har släktingar eller vänner att bo hos. Ankawa upplevs som en trygg stad, i ett Kurdistan där befolkningen aldrig skulle hemfalla åt den mentalitet som IS-anhängare i Mosul verkar ha smittats av. Det är deras främsta skydd, inte den kurdiska armén, förklarar Bashar Warda.

Det talas också en hel del om Sverige. Många assyrier har

redan släkt i Södertälje, och det finns ett Café Eskilstuna nära kyrkan.

– En sådan koppling kan fungera som en magnet i detta läge. Men många familjer skulle ändå vilja stanna om de kunde, säger han.

NÅGON ÅTERVÄNDO till vissa områden som i dag kontrolleras av IS kan dock bli svår för många, menar Bashar, även om fundamentalisterna jagas på flykten. Tilliten mellan olika grupper har brutit när svagare minoriteter inte beskyddats av sina grannar. Folk i Mosul kan inte i framtiden skylla vad som hänt på jihadisterna, utan skulden ligger också hos dem.

Trots detta kommer kristendomen att överleva i Irak, nickar ärkebiskopen lugnande.

– Från början av det andra århundradet har vi alltid varit i rörelse, från nord till syd, öst till väst. Så ser vår historia här ut. Det är bara tråkigt att det är något som ska behöva fortsätta år 2014.

Dagen efter råder det full aktivitet på restaurang Pilgrimen, några gator bort från Sankt Josefkyrkan. Hundra tallrikar mat – ris, kyckling och bröd – plastas in och paketeras i lårar, som

strax ska köras iväg till lika många hungriga Mosulbor borta vid Jungfru Mariakyrkan. Pilgrimen fungerar som ett center för flyktinghjälp, i form av mat och annat.

– Varje dag är det någon i Ankawa som hjälper till genom att betala för maten till de behövande, säger Jakleen Sulaman Hamna, ägarinnan.

Jakleen Sulaman Hamna.

Hon pekar på den entusiastiskt arbetande restaurangpersonalen, och förklarar hur hon tidigare också hjälpt muslimska flyktingar från krigets Syrien att hitta jobb.

IKRISSENS SPÅR har flera livsviktiga initiativ till hjälp uppstått i Kurdistan. Vissa kommer från organisationer med starka resurser. Privatpersoner har öppnat upp sina dörrar för folk de aldrig träffat förut, men som delar samma tro och är i nöd. Det förklarar de kristnas strömmar till specifika samhällen, liksom vart turkmen, shia- och sunnimuslims begett sig.

Och så har kollektiva initiativ

uppstått, som i Jakleen Sulaman Hamnas restaurang.

En bekant till henne kommer in genom dörren. Snacket på stan gör gällande att sex familjer i Mosul tvångskonverterat för att få bli kvar i sina hem, och behålla sin egendom. Ytterligare något dussin eller så ska ha skramlat ihop tillräckligt för den religiösa skatten. Den här gången. Alla andra har försvunnit.

Blickarna sänker sig mot golvet.

– Jag är rädd. Det är fruktansvärt vad som händer i Irak. Jag vill inte stanna kvar, om IS kommer hit så dödar de oss, säger Jakleen.

RESTEN AV FAMILJEN Sulaman Hamna bodde i Mosul. Krigare från IS knackade på dörren och tog husen i besittning. När Jakleens syster återvände för att rädda ägodelar beslagtogs både de och hennes id-papper, och kastades i en eld. Nu bor tio familjemedlemmar hemma hos Jakleen, femton andra i en bostad som hon hyr.

– Jag har inte sovit på tio dagar och är väldigt trött. Självklart hjälper jag dem. Och Gud hjälper mig. Men hur länge ska vi ha det så här? I två veckor, två månader eller för evigt? ♦